

Itt rendkívül fontos a tanár példaadása, alakításvágya, pedagógiai Erosa.

A könyv áttanulmányozása után megállapítható, hogy nagyjelentőségű alkotással van dolgunk, olyan művel, mely minden pedagógus kezébe való: az iskolaszervezet bármely fokán működjön is. Bár a középiskolai oktatás céljait szolgálja, mégis rendkívül hasznos más iskolafajokban működő tanítók-tanárok számára is. Legnagyobb értéke talán abban található, hogy napjaink szinte áttekinthetetlen reformtörekvéseiből leszurte az értékállót, megóva az iskolát egyfelől a tudománytalan módszerkultusz túltengésétől, a módszerfetisizmustól, másfelől a módszert teljesen haszontalannak minősítő és elutasító felfogásától. Mindkét jelenség alkalmas az iskola lezüllesztésére. Eppen ideje, hogy az oktatás tárgyi egyoldalúságát a lélektani követelmények megtermékenyítsék, másrészt a pedagógiai folyóiratainkban túltengő tudománytalan, dilettáns és gyenge stílusgyakorlatok, melyek a pedagógia tudományának hitelét annyira rontják, eltűnjenek.

Próhászka Lajos könyve a didaktikai irodalomnak kimagasló alkotása; ezért nem csupán egyszeri átolvasásra, hanem állandó tanulmányozásra ajánljuk.

Szántó Lőrinc,

Fehérvári Iskolahét 1938. Szerkesztette: Balassa Brunó. Székesfehérvár, 1939. 144 oldal.

Szent István városa, Székesfehérvár a múlt nyáron, a Szent István jubileumi évben nagy pedagógiai megmozdulás központja volt. A Tanügyi Kiállítás és a vele kapcsolatban tartott Iskolahét magához vonzotta a pedagógusok százait és még többnek, akik azon részt nem vehettek, felcsigázta érdeklődését. A székesfehérvári tankerület kiváló főigazgatójának köszönhető, hogy az ott elhangzott igen értékes előadások maradandó formában válnak most országosan közkinccsé, amikor ezeket összegyűjtve könyvalakban kibocsátja.

A bevezető három fejezet *Balassa Brunó* munkája. Az elsőben indokolja az Iskolahét rendezésének szükségességét. A háború után nagy mértékben elszaporodtak az egyesületek, megnőtt az irodalom is. Újabb átértékelés, kutatás, javaslatok, tervek merültek fel egymás után, ami minden téren zűrzavart hozott létre. Ez a pedagógiában is nagy mértékben fellépett. Új művelési eszmény, új nevelői intézmények és új iskolai munka szükségessége merült fel. A gyakorlati nevelők elszegényedése, az iskolai könyvtárak pénztelensége, a tanügyi folyóiratok kényszerű megszűnése, majd széttagoltsága a magyar nevelői és oktatói munkát megnehezítették. Első feladat a tanítói és tanári képzés megfelelő tökéletesítése, azután a tanári rend intézményes, és nem a mai tanfolyam-formájú továbbképzése. Ennek tervszerűnek és mindenki számára hozzáférhetőnek kell lennie: De módját kell találni annak is, hogy a tanári rend értékes tapasztalatai rendszeresen jussanak a tanügyi igazgatásban tudomásra és érvényesülésre. Így születik meg a nemzetnevelésben kívánatos egység. Ez a könyv a tapasztalatok összegyűjtése révén kívánja ezt az egységet szolgálni. Korszakunk viharzóna, amely a nevelőre a réginél nagyobb munkát, nagyobb áldozatot ró.

A második fejezetben rámutat Szent István hatalmas alakjára, amely

példakép és buzdító erőforrása, ma, amikor történelméhez, történelmi múltjához tér vissza minden nép a további utak keresése alkalmából. Az első Iskolahét gondolatainak és értekezleteinek középpontja az új tanügyi igazgatás bevezetése által szükségessé vált egységesítés az iskolaigazgatás, a tanulmányi felügyelet és iskolafelügyelet terén. Azonos vezérelvek megállapítása, az iskolai munka egységes irányítása vált szükségessé. Mert csak alaposan átgondolt és azonos elveken nyugvó felügyelet képes az iskolában dolgozó tanító-tanárt nehéz munkájában nem elkedvetleníteni, hanem szeretettel támogatni és javítani. Majd méltatja a tanulóifjúság részvételét az Iskolahétben, amikor *szavalókórusával, énekkaraival, tornaünnepélyével* járult hozzá a sikerhez. A *Tanügyi Kiállítás* pedig lelkes munkába hívta a kerület tanítóit és tanárait.

A harmadik cikkben felsorolja azokat a nevezetesebb nemzetnevelő vezetőférfiakat és egyesületeket, akik részt vettek, illetve gyűléseket tartottak az Iskolahétben. Meleg köszönetet mond a tankerület tanügyi titkárának, a sorainkból került *Vanek Géza* dr.-nak névszerint is.

16 igen szép fényképreprodukció után az értekezletek előadásait közli a könyv.

Az igazgatói értekezet első tanulmánya a 35 éves szolgálat után búcsúzó *Hajas Béla* gimnáziumi igazgatóé: Az igazgató eszményi képe a nevelő iskolában. A növendékekkel szemben nyájas, komoly, bölcs, dicsér és int. Igazságos és szigorú, de szeretettel lehelő. A szülőkkel szemben óvatos és következetes, bizalmat keltő. A tanárokkal szemben kartársi megbecsülést mutat. Nem annyira rendelkezik, mint inkább kér. A tanárt támogatja a munkában. Gondoskodik a nevelés és tanítás külső szükségleteiről. Kezdeményező erő, mindenkit bevon a közös munkába, tapintatos és figyelmes. Tanárai véleményét kikéri. Ellenőrző szerepe nagy terjedelmű legyen. A tanítási órák látogatása után, ha szükséges, a hibákat baráti szeretettel beszélje meg. Továbbképzését ne hanyagolja el, törekedjék sokoldalúságra. Az írásbeli dolgozatok, az ifjúsági körök legyenek jóindulatú figyelmének tárgyai. A vallásos és hazafias nevelés fokozása az ő kezében van. Ismernie kell a rendeleteket, a közoktatás közelmúltját és jelenét. Iskolánkivüli munkássága legyen minél kiterjedtebb.

A következő cikk az igazgató új mintaképe címen több igazgatói értekezésnek egyes pontjait ragadja ki.

Faludi Ferenc igazgató az osztályfőnökek a nevelésben elfoglalt fontos szerepét világítja meg. Ez a szerep jelentőségében megnövekedett az osztályfőnöki óra bevezetésével. Ő biztosíthatja, hogy az osztály valódi életközösség legyen. Bizalmat kell tanítványaiban ébreszteni. Ő az igazgatás adminisztratív szerve, a tanulók tanulmányi felügyelője és legfőbb nevelőjük. Részletes útmutatást nyújt e sokfelé elágazó munka teljesítéséhez. Az igazgatónak egységet kell teremtenie az osztályfőnöki munkában és a jól végzett munkát megbecsülni.

Ismét e témára vonatkozó jellemző gondolatok következnek több igazgató és iskola értekeztéből.

Veress Gábor diáksociográfja következik „A bejáró tanulók tanulmányi és nevelési kérdéseiről.” Statisztikai adatok alapján vizsgálja a kérdést.

Az e téren felmerült problémákra ad igen hasznos megoldási módokat, tanácsokat.

M. Répássy. Ernesztin a nevelőiskolában való osztályozás kérdéséről tájékoztat. Szembeállítva a nemosztályozás és osztályozás szükségének érveit, ez utóbbi győz. Az osztályozást azonban nevelő hatásúvá kell tenni. Ennek kritériumait tárja fel. Helyesebb volna az öt osztályzati jegy. A szorgalom minősítése is szükséges, de jobban megfelelne a nem kötött forma ennek megítélésére. Ugyanez áll a magaviseleti minősítésre is.

Ezt követik az iskola és a szelekcióra vonatkozó egyes gondolatok.

A tanulmányi felügyelők értekezleteinek tárgyaiból első helyen áll *Keresztély Gyula* munkája a „Tanulmányi felügyelet és tanári egyéniség” címen. Okát keresi, miért érzékenyek különösebben a tanárok. Rámutat arra, hogy a tanulmányi felügyelők helyzete nehéz, mert néhány negyedórától kell bírálatot mondania. A felügyelőtől sokat vár a tanár mint embertől, mint pedagógustól, mint felettes hatóságtól. Ez egyszersmind megmutatja az utat, amelyet a felügyelőnek követni kell, hogy munkáját hasznosan és ellenkezést nem keltve végezhesse. A jó felügyelő tulajdonságai a tanári jótulajdonságokon túl a határozottság, kitűnő szaktudás, emberismeret, megértés, emelkedett gondolkodás és gyors ítélőképesség.

Szentgyörgyi Ferenc a tanmenetek tanulságait foglalja össze. Itt olyan elveket olvasunk, amelyek a polgári iskolai tanárok előtt, miután nekik régóta kötelező volt a tanmenet készítése, jólismertek.

Dr. Barth Rezső a jó óravázlatról értekezett. Az óravázlatot nem szabad bilincsen tekinteni, épen ezért ne is legyen óraterv. 8—10 mondat, vagy vezérszó az egész. Legyen rugalmas. Magunknak és ne a felügyelőnek köszüljön. A felügyelő nem az óravázlat, hanem a tanítás alapján értékeli. Ha tartalmazza is a főbb egységekre szánt idő jelzését, ne legyen perceről-percre való beosztás, mert jó tanítás ezt ritkán tarthatja be pontosan. A vázlatok külső formája sem köthető meg. Irható füzethe és különálló lapokra. A felügyelő ne erőszakolja a maga módszerét másokra, mert az egyéni munka alapja az egyéni felfogás.

A körzeti iskolafelügyelők (elemi iskola) értekezései között van *Kvassay Sándor* tanulmánya „gyakorlati nemzetnevelés népiskoláinkban”. Azt vizsgálja, hogy az egyes tantárgyak keretén belül miképen szolgálhatja az elemi és a továbbképző iskola ezt a nagy célt.

Ismét *Balassa Brunó* egy cikke következik, amelyben a nemzetnevelés alapjára, a magyarságismeretre hívja fel figyelmünket.

Szemerédy János „A népiskola munkájának helyes megítéléséről”, *Csolány Nándor* „A népiskola élete az új felügyeleti rendszer nyomán”, *Homoki-Páncél-Tóth* az új írásmódról értekeznek. Ez utóbbi a középfokú iskolákat is érdeklő probléma, amely a Lüttor-féle írásmóddal egyáltalán nincsen befejezve.

Összinte elismeréssel tettük le a könyvet, hogy újra és újra elővegyük az iskolai élet sok-sok kérdése, problémája között. Megnyugtató, biztos útmutatást ad igen sok fontos kérdésben. És a tanító-tanárságnak szüksége is van arra, hogy megismerje feletteseinek emelkedett nézőpontját, irányítást kapjon a számtalan összegyűjtött tapasztalat alapján.

Matzkó Gyula.